

ชื่อโครงการวิจัย	พฤติกรรมสุขภาพในเรื่องการใชยาปฏิชีวนะของประชาชน
	ในจังหวัดนครปฐม
ชื่อผู้วิจัย	บุปผา ศิริรัมย์
หน่วยงานที่สังกัด	สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้และลักษณะพฤติกรรมในการใช้ยาปฏิชีวนะ ตลอดจนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้และพฤติกรรมในการใช้ยาปฏิชีวนะของประชาชน ทำการศึกษาในจังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป และเคยใช้ยาปฏิชีวนะชนิดรับประทานในการรักษาตนเองหรือบุคคลในครอบครัวในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา โดยสุ่มตัวอย่างทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท จำนวน 543 ตัวอย่าง ทำการวิเคราะห์ระดับความรู้และลักษณะพฤติกรรมในการใช้ยาปฏิชีวนะด้วยตารางร้อยละ และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้และพฤติกรรมในการใช้ยาปฏิชีวนะโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับยาปฏิชีวนะในระดับปานกลาง หรือต่ำ มีเพียงร้อยละ 6 เท่านั้นที่มีความรู้เกี่ยวกับยาปฏิชีวนะในระดับสูง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ขาดความรู้ในเรื่องอันตรายของยาปฏิชีวนะ การทิ้งช่วงระหว่างการรับประทานยาปฏิชีวนะกับมื้ออาหาร การดื้อยา และวิธีการผสมยาปฏิชีวนะชนิดผงบรรจุขวดสำหรับเด็ก

สำหรับพฤติกรรมในการใช้ยาปฏิชีวนะ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในการใช้ยาปฏิชีวนะที่ถูกต้องอยู่ในระดับปานกลาง หรือต่ำ มีเพียงร้อยละ 12 เท่านั้น ที่มีพฤติกรรมในการใช้ยาปฏิชีวนะที่ถูกต้องในระดับสูง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในการใช้ยาปฏิชีวนะที่ยังไม่ถูกต้องในเรื่องการใชยาปฏิชีวนะโดยไม่มีข้อบ่งชี้ที่จำเป็น ชื่อยาปฏิชีวนะจากร้านขายของชำในหมู่บ้านหรือเอายาเก่าไปเทียบ การใชยาปฏิชีวนะชนิดผง

บรรจุนวดสำหรับเด็ก การทิ้งช่วงระหว่างการรับประทานยาปฏิชีวนะกับมื้ออาหารน้อยไป การรับประทานยาปฏิชีวนะไม่ครบขนาด การเก็บรักษายาปฏิชีวนะไม่ถูกต้อง ขาดการสังเกตยาหมดอายุ และการปฏิบัติเมื่อแพ้ยาปฏิชีวนะที่ไม่ถูกต้อง

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้เกี่ยวกับยาปฏิชีวนะ พบว่า การศึกษารายได้เฉลี่ยของครอบครัว และอายุ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้เกี่ยวกับยาปฏิชีวนะ โดยผู้ที่มีการศึกษาสูง มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวสูงและอายุน้อย จะมีความรู้เกี่ยวกับยาปฏิชีวนะดีกว่าผู้ที่มีลักษณะตรงกันข้าม

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการใช้ยาปฏิชีวนะ พบว่า การได้รับคำแนะนำในการใช้ยาปฏิชีวนะจากแหล่งที่ได้รับยาครั้งสุดท้าย ความรู้เกี่ยวกับยาปฏิชีวนะ การศึกษา และสถานภาพสมรส เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการใช้ยาปฏิชีวนะ โดยผู้ที่ได้รับคำแนะนำในการใช้ยาปฏิชีวนะจากแหล่งที่ได้รับยาครั้งสุดท้าย มีความรู้เกี่ยวกับยาปฏิชีวนะมาก มีการศึกษาสูง และมีสถานภาพสมรสคู่ จะมีพฤติกรรมในการใช้ยาปฏิชีวนะที่ถูกต้องมากกว่าผู้ที่มีลักษณะตรงกันข้าม

สำหรับปัญหาและความต้องการของประชาชนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการใช้ยาปฏิชีวนะ คือ คุณภาพของยา การแพ้ยา ยาราคาแพง อ่านคำอธิบายการใช้ยาไม่ออก (เขียนหวัด) สับสนเรื่องรูปลักษณะของยา และไม่รู้ชื่อยา ต้องการได้ยาคุณภาพดี มีคำอธิบายวิธีใช้ที่ชัดเจนเกี่ยวกับอันตราย วิธีเก็บรักษา วิธีสังเกตยาหมดอายุ รวมทั้งเมื่อไปรับการตรวจรักษาต้องการทราบว่า ป่วยเป็นโรคอะไร ใช้ยาอะไรรักษาและต้องปฏิบัติตนอย่างไร